

Mehmet Bilal Dede

15 Mayıs 1962 İstanbul doğumlu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Stuttgart Üniversitesi'nde Almanca ve Politika dersleri aldı. 1980'li yıllarda ilk öyküleri yayımlanmaya başladı. Çeşitli dergilerde muhabirlik, düzeltmenlik ve sayfa sekreterliği yaptı, uzun yıllar reklam yazarı ve yaratıcı yönetmen olarak çalıştı, dizi senaryoları yazdı. İlk oyunu *Bahane* 2019 yılında sahnelendi. Çeşitli basın yayın organları ve internet ortamlarında edebiyat, sinema ve müzik üstüne yazılar yayınlıyor, şarkı sözleri yazıyor.

Kitapları

- Üçüncü Tekil Şahıs* (Roman, 2003)
Adresinde Bulunamadı (Roman, 2005)
Türk Hafif Yazıları (Deneme, internet kitabı, 2007)
Üvey (Öykü, 2010)
Béla / Osmanlı'da Bir Vampir (Roman, 2013)
Günah / Osmanlı'da Bir Vampir (Roman, 2018)
Merhum Nasıl Bilirdi (Roman, 2020)

Yer aldığı seçkiler

- "The Stepson" (*Istanbul Noir*, Akashic Books, 2008)
"The Stepson" (*Istanbul, city-pick*, Oxygen Books, 2013)
"Bağımlı" (*Kadınlar Arasında - Murathan Mungan'ın Seçtikleriyle*, Metis, 2014)
"Form" (*Erkekler*, Ayşe Akaltun, NotaBene, 2015)
"Kiralık Oda" (*Erkekler Yalnızlıklar - Murathan Mungan'ın Seçtikleriyle*, Metis, 2021)

MEHMET BİLAL DEDE

UNUTMADAN

roman

“(…) Bak, ben bu hikâye hüznün ve kasvet dolu olsun istememiştim, ben sadece aşka hazırlıksız yakalanan bir delikanlıdan söz etmek, onun bir kıza, bir başka kızın da ona âşık oluşunun hikâyesini anlatmak istemiştim. Fakat akşam karanlığında anlatılan hikâyelerin hepsi yollarını şaşırıp hüznün sessiz patikasına girerler. Alacakaranlık bütün tülleriyle üstlerine iner, akşamın içinde barınan tüm keder, yıldızsız bir gök gibi üstlerine kapanır, karanlık damla damla kanlarına karışır; işte o zaman içlerindeki bütün o aydınlık ve rengârenk sözcükler, sanki insanın kendi hayatından çıkıyormuşçasına yoğun ve ağır bir tını kazanır.”

Stefan Zweig, “Alacakaranlık Hikâyesi”, *Karmaşık Duygular*

İLKBAHAR

Kursun son iki dersi iptal edilince pek sevindi. Sonra hemen utandı bu yersiz sevincinden. İstanbul'a gelmek ve bu kursa kayıt yaptırabilmek hiç kolay olmamıştı çünkü. Bu uğurda çeşitli taktikler izlemiş, dil dökmüştü evdekilere, cevap beklerken dertlenmişti. Onların bu zamana kadar yaptığı fedakârlıkları düşününce yine büyük bir istekle –daha önce liseyi bitirmek için yalvarmıştı– karşılıklarına çıkmak en hafif deyişle düşüncesizlikti, hâlden anlamamakla suçlansa yeriydi, hiç konuşutulmasa...

Evdekiler ondan vakti geldiğinde askere gitmesini, gitmeden önce nişanlanmasını, gidene kadar kasabaya en yakın çay fabrikasında çalışıp para biriktirmesini dile getirirken beklerken o okuyacağım diye tutturmuştu. Bir şans istiyordu Fırat, kader bu kadarını çok göremezdi. Onun adına kabataslak çizilen hayata teslim olmadan önce bir deneme fırsatı sadece. Şimdi yaptı, yaptı! Sonra? Sonrası belliydi, kasabada ölüm!

Babası, “Anarşiden haberin yok galiba,” diyerek konuyu kapatmak istemiş, ısrarı karşısında, “Ben yaptım sana yapacağımı,” diyerek kestirip atmıştı. Öfkelenmemişti ama. Babası pazarlık edilecek adamlardan değildi. Sözüünü söyler, muhabbet

uzarsa ok gibi fırlayan bakışlarıyla sustururdu karşısındakini. Babasının bu keskin tepkisi yine de umutsuzluğa düşürmedi Fırat'ı. Görünüşe göre yaptığı plana tamamen karşı çıkıyor değildi, pek umursuyor da değildi, kendinin ve memleketin hâlini hatırlatıyor, ondan bir şey beklememesi gerektiğini net bir şekilde belli ediyordu, o kadar.

Babasının hayalindeki evlat olmadığını çoktandır biliyordu aslında Fırat. Babalar dile getirmeseler de hangi evladı kendine göre hangisi değil, erkenden hissediyor ve ilişkisini bilinçli veya bilinçsiz o kanaate göre belirliyor olmalıydılar. Hatırladığı kadarıyla sünnetinden sonra babasından herhangi bir ilgi görmemiş ama baskısını da hissetmemişti. Aralarında kayda değer bir çatışma olmadan, neredeyse birbirlerini görmezden gelerek geçmişti onca yıl, temas edebilecekleri her mevzu –okul, karne, harçlık, kırtasiye masrafı veya yeni bir kot pantolon parası– annesinin ve en çok da nenesinin aracılığıyla halledilmişti. Babasının onu sevmediğini söylemek doğru gelmiyordu ona, böyle bir şeyi kabul etmek de gelmiyordu içinden ama babasının onu beğenmediğinden emindi.

Fırat'ın büyük ablası nişanlandığında babası nihayet gönülündeki evlada kavuştu, damadı onun gerçek oğlu gibiydi. Doğduğu günden beri bir erkek çocuğu olarak kapalı efendiliğiyle şüphe uyandıran, ilkokulun ilk gününden beri sınıfa en erken adım atan, okuldan ya da komşudan eve şikâyet getirmeyen, eline ne geçerse okuyan, fazla kelimeyle konuşan, odasına kapanıp müzik dinleyen, her fırsatta sinemaya kaçan aylak bir oğul yerine; çocuk yaşında ekmeğini taştan çıkarmaya başlamış, az konuşan, ciddi, sorumlu, güvenilir bir damat... Fırat, kayınpeder ve damadın birbirlerine yaptıkları dükkân ziyaretlerini, buluşup tavla oynamalarını, cuma

ve bayram namazlarına birlikte gitmelerini zerre kıskançlık duymadan, zamanla azalan bir şaşkınlık ve giderek artan bir sevinçle izliyordu. Fırat, eniştesi sayesinde bağımsızlığını ilan etmişti neredeyse!

Babası her şeye rağmen engel olabilirdi tabii, bir sözüyle onu darmaduman edebilirdi, bu yüzden yüreği ağzında beklediği izin, icazet veya rıza öncelikliydi, elzemdi Fırat için. Annesi de Fırat'ın İstanbul hayaline ve okuma sevdasına doğrudan karşı çıkmamış ama, "Satacak bileziğim kalmadı," diyerek geri çekmişti kendini. Yine de ilk sorusu, "Baban ne diyor?" olmuştu. Son çare yine nenesiydi. Eldeki tek erkek torununu şefkatli bir suskunlukla dinlemiş, sonra oğlunun tepkisini sormuş, cevabı duyunca rahatlamıştı. Kurs ücretleri gerçekten el yakıyordu ama daha önemlisi onca ay nerede, kiminle kalacak, ne yiyip içecekti? Kolay mıydı İstanbul'da barınmak?

"Halamlarda kalırım," deyiverdi Fırat. Nenesi şöyle bir geri çekilip bakmış, "Seni bok yiyenin oğlu, her şeyi de düşünmüşsün!" demişti gülerek.

Huzursuz gecelerden, delik deşik uykulardan sonra müjde nenesinden gelmişti.

Halasına tahmininden daha fazla yük olacağını kiralık gecekonduya adımını atar atmaz anladı Fırat. Hayata küsmüş görünen halasına, sabahın köründe işe giden, gece yarısı eve içkili dönüp yatağında sızan eniştesine, biri okula giden, diğeri konfeksiyon atölyesinde çalışan ve ergenlik krizleriyle baş etmeye çalışan bu iki kuzinine bile küçük gelen ev, Fırat'ın varlığıyla iyice daralmıştı.

Antre veya salon demenin fazla kaçacağı alanda, yer yer çatlayıp açılmış dış kapıya neredeyse bitişik bir çekyatta

yatıyor, tıpkı eniştesi gibi sabahın erken saatlerinde evden ayrılıp geç saatlerde uyumaya geliyordu çoğunlukla. Ama selamsız eniştesinin aksine, halasına yapabileceği bir şey olup olmadığını sıkça soruyor, gerektiğinde badana yapıyor, kömür taşıyor, hela önünde fare nöbeti tutuyor, pazar alış-verişlerine yardım ediyor, elektrik ve su faturalarını ödüyor –bir keresinde postane önünde TRT bandrolü alabilmek için yarım gün beklemişti–, tüp veya margarin kuyruklarına giriyor, böylece halasının yükünü biraz olsun hafiflettiğini, dahası gelişle mutluluk saçan bir misafir değilse de tam bir yük veya sığıntı olmadığını düşünmek istiyordu.

Bütün bunlar bir kenarda sıcağı sıcağına dururken iki ders iptal oldu diye sevinmek Fırat’a şımarıkça göründü. Zaten hepi topu üç aylık hızlandırılmış bir kura yazılabilmişken iki dersin kaynayacak olması onu niye heyecanlandırmıştı? Yoksa “lumpence” mi demeliydi tepkisine? Çoğunlukla kitap, gazete ve karikatür dergilerinde, siyasi bülten ve bildirilerde gördüğü yeni kelimeleri aklında tutmaya çalışıyor, kelimelerin gerçek anlamını, kapsamını çoğunlukla ıskalasa da kullanmak için fırsat kolluyordu, bunlar genellikle zihninde kurduğu cümlelerdi. “Cunta” da ona uzun zaman dert olmuş kelimelerden biriydi mesela. Okunuşundan bile çekiniyordu. Cunta, sunta, kunta? O kadar aklına takılmasına rağmen kimseye soramamış, sözlüklerde bulamamış, anlamına dair tahmin yürütmekten de vazgeçmişti. “Otoriter” ne demek; nobranlığı erkeklik zanneden, bütün erkek öğrencilerin saçını bir numara kestiren, askeri düzen meraklısı ilkokul müdüründen biliyordu ama “totaliter” de neydi? “Goşist” tam olarak nasıl bir şeydi? Aydınlikçılar gerçekte ne istiyordu? Ne çok şey vardı öğrenecek!

Çok istediği ama aslında pek de ihtimal vermediği bir ha-

yalın birdenbire gerçekleşivermesinin sevincinden çok sersemliğiyle gelmişti İstanbul'a, unutmamalıydı. O hayali nasıl da can yakıcı bir arzuyla kurduğunu, eline geçen fırsatın bir mucize olduğunu aklından çıkarmamalıydı.

Unkapanı'ndan Saraçhane'ye yürürken biraz önce lümpenlik diyerek kendine dirsek attığı sevincin, taşkınlığın sebebini de suçlusunu da buldu. Bahar. İstanbul. İstanbul'a erken gelen ilkbahar. İstanbul, şiir okurken gözünde canlanan şehir, filmlerde iç geçirerek izlediği uzak gezegen. Bahar ise çocukluktu, sarhoşluktu. İnsanın genzini yakan kömür kokusu, caddenin akmayan trafiği, araba gürültüsü, korna sesleri, egzoz dumanı, şoförlerin bağırış çağırış ve küfürleri, tümsekli yollardaki derin çukurlar, yama ve yarıklar, daha çok tuzağı hatırlatan kırık dökük kaldırımlar ve bitmeyen inşaatlar şehirlinin –şimdi dükkânlardan, atölyelerden, ofislerden yemek molası için bir anda dışarıya fırlayan işçi ve memurların, tezgâhtarların–derdi, tasasıydı, Fırat'ın coşkusu azaltamazdı. Kim bilir, belki aç susuz bir hayranlıkla gezip dolaştığı şehrin sadece bir turisti değil de kendini teslim edercesine bırakacağı, içinde yoğrulacağı, macerasına katılacağı bir zaman da gelecekti. İstanbul'da temelli yaşama fikri yeni ve hararetli bir hayale dönüşüyordu gizliden gizliye.

Plakçıların, kumaşçıların, halı, kilim, tente ve brandaların satıldığı dükkânların sıralandığı caddenin karşısında, yıkılıp sökülmeğe kaybolmaya yüz tutmuş Zeyrek surlarına yerleştirilen dev bir film afişine gülümseyerek baktı: *Emmanuelle Hisli Duygular*.

O günlerde kurstaki erkek öğrencilerin akli fikri ve muhabbeti, bambu koltukta davetkâr bakışlarla yarı çıplak oturan Sylvia Kristel'e saplanıp kalmışken Türkçe hocası Rauf

Bey ter ter tepinmişti bir derste: “Öyle bir şey yok. Hisli his, duygulu duygu olmayacağı gibi hisli duygu da duygulu his de olmaz!”

Fen ve edebiyat fakültelerini birbirine bağlayan bina bloklarının önünden geçti. Korkutucu büyüklükteki gri yapının, Laleli’deki giriş kapısının önünde durdu. Şimdilik o kapıdan içeri girmeye hakkı olmadığını hissediyor, ön cepheyi ayakta tutuyormuş gibi görünen sağlam ve güvenli dev sütunlara bakıyor, son iki katının boydan boya pembeye boyanmasına rağmen insana hoş geldin demeyen, fazla otoriter görünen bu binayı bir taşralı ezikliğiyle seyrediyordu. Taş yollara, mermer merdiven ve kaidelere, taze yeşilliğin içinde kaybolmuş avluya ve boş banklara kaçamak bakışlar atıyordu.

Sekiz on kişilik bir öğrenci grubunun gürültülü, telaşlı adımlarla fakülte kapısından çıkmasıyla sıyrıldı Fırat dalgınlığından. Sola sapıp Beyazıt Meydanı’na koşar adım giden öğrencilerin peşinden bir an bile tereddüt etmeden ilerledi. O gün Beyazıt Devlet Kütüphanesi’ne gidip ders çalışacağını unutmuştu bile. Yol boyunca üçerli beşerli başka öğrenciler de katılıyordu gruba, aynı yöne ilerlerken kendiliğinden oluşuyor ve çoğalıyordu kalabalık. Kendini bir an için üniversite öğrencisi gibi hissediyor, zevk alıyordu bu takipten. Fotoğrafını 500 Türk lirasının üstünde gördüğünden beri onun için dünyadaki bütün üniversitelerin sembolü olan İstanbul Üniversitesi’nin ana kapısına, Çınaraltı Kahvehanesi’ne veya Sahafkar Çarşısı’na kadar sürecekti en fazla bu takip, sonra herkes dağılıp kendi yoluna, günlük koşuşturmasına devam edecekti. Ama öyle olmadı. Gökyüzüne yükselen sesler onun da diğerleri gibi meydanda bir süre daha kalacağını duyuruyordu.